

Sygn. akt IC 347/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 sierpnia 2013r.

Sąd Okręgowy w Płocku Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Tetkowska

Protokolant: protokolant sądowy Alicja Wujtewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 31 lipca 2013r. w Płocku

sprawy z powództwa A. S. (1)

przeciwko D. S.

o zachowek

1. zasądza od pozwanego D. S. na rzecz powódki A.(1) kwotę 62.000zł (sześćdziesiąt dwa tysiące złotych) z ustawowymi odsetkami od 14 sierpnia 2013r. do dnia zapłaty;
2. w pozostałym zakresie powództwo oddala;
3. zasądza od pozwanego D. S. na rzecz powódki A.(1) kwotę 5.576zł (pięć tysięcy pięćset siedemdziesiąt sześć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 1.476zł (jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego;
4. nakazuje ściągnąć od powódki A. S. (1) na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Płocku kwotę 1.489,27zł (jeden tysiąc czterysta osiemdziesiąt dziewięć złotych dwadzieścia siedem groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;
5. nakazuje ściągnąć od pozwanego D. S. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Płocku kwotę 1.034,90zł (jeden tysiąc trzydzieści cztery złote dziewięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 347/12

UZASADNIENIE

W dniu 27 lutego 2012r. A. S. (1) wniosła przeciwko D. S. pozew o zapłatę 150.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu. do dnia zapłaty i o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany ostatecznie uznał powództwo co do kwoty 62.000zł i wniosł o rozłożenie tej należności na dwie półroczne raty i nieobciążanie pozwanego kosztami postępowania w sprawie (k. 18, 35 i 177).

Sąd ustalił, co następuje:

A. S. (2) babcia stron była wieczystym użytkownikiem zabudowanej nieruchomości położonej w P.przy ul. (...), oznaczonej w ewidencji gruntów numerem (...), dla której Sąd Rejonowy w Płońsku prowadzi Księgę Wieczystą (...).

Dowód : Księga Wieczysta w/w k. 8-11

A. S. (2) zmarła 4 stycznia 1998r., jako wdowa Na podstawie testamentu powołała do spadku swojego wnuka D. S..

Dowód: postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku w sprawie I Ns 480/09 k. 186 tychże akt

Spadkobiercą ustawowym po A. S. (2) było jedyne jej dziecko syn J. S..

Dowód : akta I Ns 472/09

J. S. zmarł 1 marca 2009r. Spadkobiercami ustawowymi po nim są: żona M. S. oraz dzieci : A. S. (1) (córka z pierwszego małżeństwa) i D. S..

Dowód: postanowienie k.186-187 akt I Ns 472/09

W skład spadku po A. S. (2) wchodzi opisana wyżej nieruchomość / bezsporne/.

Powódka była w chwili otwarcia spadku pełnoletnia, nie była osobą trwale niezdolną do pracy / bezsporne/.

Pozwany mieszka na przedmiotowej nieruchomości / bezsporne/.

Po śmierci spadkodawczyni dokonywane były nakłady przez matkę pozwanego M. S. w postaci: pokrycia dachu blachodachówką, przemurowanie kominów cegłą klinkierową, wymiany rynien i rur spustowych, wyłożenie płytkami ceramicznymi ganku i schodów frontowych, zmieniono drzwi wejściowe na antywłamaniowe, przeprowadzono remont przedpokoju na parterze i ściany kuchni , położenie płytek ceramicznych na podłodze przedpokoju, kuchni i łazienki, położenia glazury na ścianach łazienki i wymiana urządzeń sanitarnych, położenia glazury na dwóch ścianach w kuchni do wysokości 1,8 m, wymiany grzejników i ogrzewania z węglowego na gazowe (w tym pieca), wycyklinowania i polakierowania podłóg na parterze, wymiany w łazience termy elektrycznej na gazową, wymiany okien na okna PCV, wyrównano zaprawą gipsową w pomieszczeniach na parterze ścian i sufitów.

Dowód: zeznania świadków M. S. k. 56 i A. S. (3) 56-57, k. 70 opinii

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie :

przesłuchania stron: powódki k. 33-34 i k., pozwanego k.34-35 i k. , zeznań świadków M. S.k. 54-56, A. S. (3)k. 56-58, opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości J. J.k. 63-121 i k. 147- 150 i ki. oraz wyżej wskazanych dokumentów i akt. Sądu Rejonowego w Płońsku I Ns 472/09

Sąd dał wiarę zeznaniom stron , jak i przesłuchanym w sprawie świadkom, jako spójnym, logicznym , wzajemnie się uzupełniającym i znajdującym potwierdzenie w pozostałym zebranym w sprawie materiale dowodowym .

Zasadniczy spór dotyczył aktualnej wartości nieruchomości wchodzącej w skład spadku. Ustalenie tej okoliczności wymagało wiedzy specjalnej, dlatego też Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości.

Sąd rozstrzygając niniejszy spór oparł się na wycenie wartości nieruchomości dokonanej w opinii przez biegłego J. uznając, iż została ona sporządzona w sposób profesjonalny i rzetelny. Biegły dokonał wyceny nieruchomości spadkowej wg stanu na dzień otwarcia spadku po A. S. (2) – 1983r i wg cen aktualnych.

Biegły określił wartość nieruchomości spadkowej metodą kosztową jako sumę wartości rynkowej gruntu i wartości odtworzeniowej budynku kierując się zasadami zawartymi w ustawie o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997r - D.z.U 102 z 2010r, poz. 651 ze zmianami), rozporządzeniu Rady Ministrów z 21 września 2004r. w

sprawie wyceny nieruchomości i sporządzaniu operatu szacunkowego (Dz.U 207 z 2004r., poz. 2109 ze zmianami) oraz zasadami zawartymi w Powszechnych Z. Wyceny (...1).

Powódka zgłosiła zastrzeżenia do opinii biegłego J. J. k. 139- 141 i k. 158-159.

Zastrzeżenia powódki sprowadzały się do zakwestionowania: metody wyceny nieruchomości przyjętej przez biegłego ,w tym także nieuwzględnienia lokalizacji nieruchomości (działka położona w strefie miejskiej w pobliżu centrum miasta P.), nieuwzględnienie uzbrojenia działki oraz sposobu przeprowadzenia oględzin . Powódka wskazała, iż biegły był na miejscu oględzin , kiedy przybyła tam wraz z matką o godz. 9.40 (oględziny biegły wyznaczył na 10.00).

Biegły w opinii uzupełniającej (k.147-150) oraz na rozprawie w dniu 31 lipca 2013r. bardzo szczegółowo odniósł się do zgłaszanych zastrzeżeń i podtrzymał swoją opinię w całości (363v- 365).

Sąd nie uwzględnił zastrzeżeń strony powodowej. Przyjął za biegłym , iż metoda zastosowana przez niego dla rozliczeń majątkowych stron jest właściwa. Sąd podzielił argumentację biegłego co do zastosowanej metody kosztowej wyceny spadkowej nieruchomości (art.. 152 ust. 3 w/w ustawy) , gdyż taka metoda pozwala na bardziej ściśle powiązanie stanu nieruchomości z 1983r. z wartością aktualną , a w szczególności z zastosowaną technologią budowy, rodzajem materiałów konstrukcyjnych i wykończeniowych oraz z okresem eksploatacji budynków od czasu budowy do dnia otwarcia spadku. Przy tej metodzie nakłady na nieruchomość poniesione po 1983r. nie mają wpływu na wcześniejszą jej wartość.

Podnieść należy, iż w niniejszej sprawie biegły dokonywał wyceny nieruchomości na datę historyczną i stan historyczny – na rok 1983.

Przedmiotowy dom został zbudowany w 1956r. W ocenie Sądu ustalenie ceny przeciętnej dla tej nieruchomości jest rozwiązaniem optymalnym.

Zastosowanie sposobu wyliczenia wartości nieruchomości, wskazanego przez powódkę, metodą porównawczą , nie jest w niniejszej sprawie ,zdaniem Sądu , zasadne.

Taka metoda jest właściwa kiedy mamy do czynienia ze stanami aktualnymi, a nie tak jak w tym wypadku ze stanem historycznym. Nadto metoda ta wymaga porównania „podobnych nieruchomości” w odniesieniu do chociażby kilkunastu transakcji. Ilość informacji dostępnych na rynku dotyczących nieruchomości historycznych jest znikoma. Nadto ilość działek pod zabudowę mieszkalną w centrum miasta jest znikoma, praktycznie nie istnieje.

Chybiony jest także zarzut powódki odnośnie nieuwzględnienia lokalizacji nieruchomości. Faktem powszechnie znanym jest, iż osiedla mieszkaniowe wnoszą się na peryferia lub obrzeża miast. Nadto trzeba mieć także na uwadze, że P. nie jest dużym miastem. Biegły określając wartość nieruchomości opierał się na 23 transakcjach , odrzucając te transakcje , w których ceny rażąco odbiegały od ceny przeciętnej (zarówno te zawyżone, jak i zaniżone) .

Niezasadnym okazał się także zarzut powódki, iż biegły nie uwzględnił uzbrojenia działki. W 1983r przedmiotowa nieruchomość nie miała dostępu do kanalizacji ani gazu ziemnego, dlatego też biegły przyjął zasadnie w opinii uzbrojenie niepełne. Wartości przyłączy : wodociągowego, kanalizacyjnego i instalacji elektrycznej została przez niego uwzględniona w kosztach budynku (k. 36-38, 44 opinii).

W oględzinach nieruchomości brała udział powódka , pozwany w niej nie uczestniczył . Powódka zarzuciła naruszenie równości stron podczas oględzin, podnosząc iż biegły był w spadkowej nieruchomości przed godz. 10 i przed wyznaczonym terminem rozpoczął oględziny tylko w obecności matki pozwanego.

Protokół oględzin powódka podpisała bez żadnych zastrzeżeń. Nawet gdyby przyjąć za prawdziwe twierdzenia powódki w tym zakresie, to stwierdzić należy, że strona powodowa nie udowodniła, iż taki przebieg oględzin wpłynął w jakikolwiek sposób na treść opinii, tym bardziej że powódka sama wskazała, że biegły” zadawał takie pytania jak Sąd „ .

Sąd oddalił wniosek dowodowy strony powodowej o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego na okoliczność określenia wartości masy spadkowej uznając go za zbędny i zmierzający w rezultacie do przedłużania postępowania.

Pozostałe zebrane w sprawie dokumenty nie były kwestionowane przez żadną ze stron

Sąd zważył, co następuje:

Podstawą dochodzonego przez powódkę roszczenia jest art. 991 § 1kc, który stanowi, że zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadła przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachówek).

W przedmiotowej sprawie skład spadku był niesporny. Niespornym była również wielkość udziału powódki w zachowku po babci. Spór między stronami sprowadził się w praktyce do wartości nieruchomości spadkowej..

Powódka oddziedziczyła prawo do zachowki po babce przysługującej ojcu stron Art 1002 kc stanowi , że roszczenie z tytułu zachowku przechodzi na spadkobiercę osoby uprawnionej do zachowku tylko wtedy, gdy spadkobierca ten należy do osób uprawnionych do zachowku po pierwszym spadkobiercy.

Ojcu stron przysługiwał zachówek po swojej matce A. S. (2) w wysokości $\frac{1}{2}$ udziału (był jedynym spadkobiercą ustawowym po swojej matce)

Strony oddziedziczyły roszczenie o zachówek po swoim ojcu w wysokości po $\frac{1}{2}$. Żona ojca pozwanego nie odziedziczyła roszczenia o zachówek po A. S. (2) (Uchwała SN z 20 grudnia 1988r., III CZP 101/88).

Powódce przysługuje więc udział w wysokości $\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$.

Spór między stronami sprowadzał się do wartości spadku.

Sąd przyjął, w tym zakresie dzieląc opinię biegłego J. J., iż wartość nieruchomości spadkowej wynosi 248.000zł., a zatem powódce przysługuje zachówek o wartości $\frac{1}{4} \times 248.000zł = 62.000zł$

Wartość spadku w celu ustalenia zachowku została ustalona wg cen z chwili orzekania a wg stanu na dzień otwarcia spadku (uchwała siedmiu sędziów SN z dnia 26 marca 1985r, III CZP 75/84, OSNCP 1985, nr 10, poz. 147). Szacowanie zachowku wg cen z daty wyrokowania pełni , zdaniem sądu, swojego rodzaju funkcję waloryzacyjną , taką jak odsetki. W rozpoznawanej sprawie właściwość zobowiązania wynikającego z roszczenia o zachówek decyduje o terminie spełnienia świadczenia . W przedmiotowej sprawie skład spadku był niesporny, niespornym był też kto jest zobowiązany a kto uprawniony do zachowku . Wątpliwości dotyczyły wartości nieruchomości spadkowej. Ustalenie wartości tej nieruchomości miało istotne znaczenie dla ustalenia wysokości roszczenia o zachówek . Wysokość należnego powódce została ustalona wg cen z daty określenia przez biegłego sądowego, która nie była czasowo odległa od daty zamknięcia przewodu i wyrokowania (art. 316 § 1 kpc). Zatem stan opóźnienia uzasadniający zasądzenie ustawowych odsetek (art. 481 § 1 kpc powstał dopiero z dniem wydania orzeczenia .

O kosztach Sąd orzekł w oparciu o art. 108 § 1 kpc w zw. z art. 100 kpc mając na uwadze iż strona powodowa wygrała proces w około 41% Sąd rozdzielił koszty stosunkowo między stronami 59 do 41%.

Sąd uznał, iż nie ma zastosowania w niniejszej sprawie przepis art. 101 kpc, który stanowi , że zwrot kosztów należałby się pozwanemu pomimo uwzględnienia powództwa, jeżeli nie dał on powodu do wytoczenia sprawy i uznał roszczenie przy pierwszej czynności procesowej. Pozwany nie daje powodów do wytoczenia powództwa jeżeli nie dopuścił się zwłoki w rozumieniu prawa materialnego, nie wiedział o pretensji powoda, a z okoliczności wynika , że gdyby był wezwany do zaspokojenia roszczenia , to by je zaspokoił. W niniejszej sprawie pozwany nie może być , zdaniem Sądu, uznany za takiego pozwanego. Pozwany wiedział o roszczeniu powoda, był przez powoda wzywany do spełnienia roszczenia, ale tego roszczenia nawet w części, nie zaspokoił . Samo uznanie powództwa dotyczyło odpowiedzialności

co do samej zasady i początkowo w określonej niższej niż żądana przez powódkę kwocie (na ostatniej rozprawie uznanie nastąpiło co całości należnej kwoty) i nie towarzyszyło temu spełnienie świadczenia chociażby w części.

Na koszty w niniejszej sprawie składają się : opłata 7.500zł (k. 14), wynagrodzenie biegłego 4.805,15zł (k.127) + 219,05zł , łącznie 12.524,20 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika 3.600zł .

Powódka wpłaciła : 2500zł zaliczki na poczet opinii biegłego (k.38) oraz opłatę sądową w/w wskazaną tj, łącznie 10.000, poniosła koszty pełnomocnika 3.600 zł.

Wynagrodzenie dla biegłego w kwocie 2.524,20 zł zostało tymczasowo wypłacone przez Skarb Państwa Sąd Okręgowy w Płocku.

Zgodnie z art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach.

Sąd rozliczył zwrot kosztów wynagrodzenia biegłego wypłaconych ze Skarbu Państwa od stron stosunkowo i nakazał pobrać od powódki kwotę 1,489.27zł , a od pozwanego 1.034,90zł .

Pozwany ma zapłacić powódce tytułem zwrotu kosztów procesu 4.100zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika 1.476zł łącznie 5.576zł

W myśl art. 320 kpc w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć zasądzone świadczenie na raty .

Kwestia rozłożenia należności na raty należy do uznania sądu rozstrzygającego konkretną sprawę. Ustawodawca poza stwierdzeniem, iż taką decyzję sąd podejmuje tylko w szczególnie uzasadnionych wypadkach , nie wskazuje żadnych konkretnych kryteriów w tym przedmiocie.

Uzasadniając wniosek o rozłożenie należności na raty pozwany wskazał na trudną sytuację finansową w jakiej się znajduje. Pozwany oświadczył iż pracuje tylko na umowę o dzieło . W 2012r. zarobił 90.000zł, a od początku 2013r. 20.000zł, czyli ponad 3300zł miesięcznie . Pozwany obecnie wynajmuje mieszkanie w W., za które płaci miesięcznie kwotę 2.200zł. Pomaga matce, która leczy się w związku z przebytą operacją guza trzustki. Matka pozwanego jest emerytką i pobiera emeryturę w wysokości około 1.500zł. Nadto wynajmuje garaże na nieruchomości spadkowej i z tego tytułu uzyskuje około 500-600zł miesięcznie.

Sąd nie uwzględnił wniosku pozwanego, dlatego iż pozwany od ponad półtora roku wiedział o żądaniu powódki , czego zresztą nie kwestionował. Miał więc wystarczająco dużo czasu aby zgromadzić stosowne środki na ten cel lub podjąć stosowne działania, aby takie środki ewentualnie pozyskać . Podnieść przy tym należy, iż pozwany jest właścicielem przedmiotowej nieruchomości (nie jest ona obciążona hipotekami), której wartość znacznie przekracza roszczenie powódki. Pozwany ma więc zdolność kredytową , a tym samym posiada realną możliwość zaspokojenia roszczenia powódki jednorazowo w całości.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.